

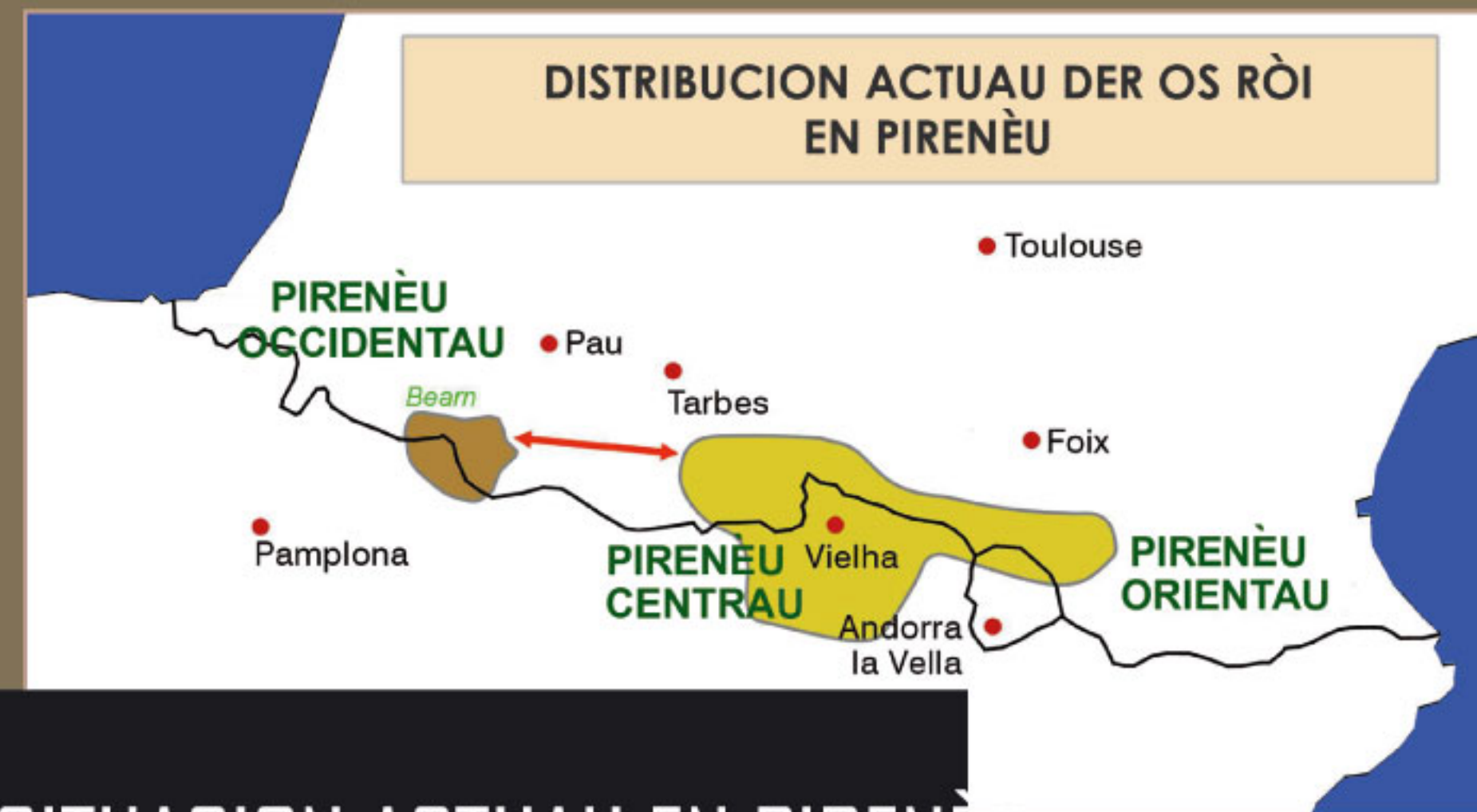
ISTÒRIA D'UN EXTERMINI

Era istòria der os deth Pirenèu ei era d'un extermini. A començaments deth sègle XX i vivien entre 150 e 200 ossi. En 1950 sonque n'i quedaven que 75 exemplars. Era rason d'aguerta devarada sigüec era persecucion implacabla per part der òme.

Enes prumeries des an 90, quan sonque sobreviuèien 5 exemplars, es administracions espanhòla, francesa, catalana, aragonesa e navarresa realizèren un projecte LIFE a on se reintrodusiren 3 exemplars. Er an 2006 se

liberaven 5 exemplars més. Aquestes reintroduccions sigüeren ua mesura indispensabla entà evitar era sua desaparicion definitiva. Era Union Europèa considèra er os ròi coma "espècia d'interès comunitari prioritària".

Er origen des ossi reintroduidí ei Eslovènia, pr'amor que geneticament son lèu identics os autoctòns deth Pirenèu.

SITUACION ACTUAU EN PIRENÈU

Actuaument era poblacion urrina deth Pirenèu ei formada per uns 20 exemplars dividits en 3 grop: 5 en Pirenèu Occidentau, 13 en Centrau e 2 en Orientau.

Es exemplars reintroduits s'an adaptat perfectament ath sòn nau abitat e an utilizat entà viver es madeishi airaus qu'avièn hèt a servir es ossi autoctòns pirenencs. Aquesta excellenta adaptacion a demorat demostrada per 9 reproduccions verificades entre eth 1997 e eth 2006. Tanben s'an demostrat, coma minim, un crozament entre eth descendent d'un exemplar reintroduit e un os autoctòn.

En aquesti moments, eth bon estat de conservacion deth Pirenèu permet acuelher ua poblacion d'os ròi viable e long tèrme. Es descendents des exemplars reintroduits en Pirenèu Centrau s'an expandit de cap ath Pirenèu Occidentau e Orientau, en tot demostrar que i a connexion biologica entre es nuclèus.

Era Val d'Aran ei ua des zònes més frequentades per plantigrads e per tant ei clau entara sua conservacion. Tanben abiten ena Alta Ribagorça e en nòrd deth Pallars Sobirà.

Pr'amor deth redusit nombre d'exemplars e era sua elevada consanguinitat, non s'a de descartar amair naues reintroduccions en futur.

ER OS RÒI EN EURÒPA

En sud d'Europa er os se tròbe en perill d'extincion; per contra en Euròpa orientau existissen bones poblacions d'os ròi que permeten gestionar era sua caça: Eslovènia (500 exemplars), Croàcia (500 ex.) Romania (6000 ex.) Bulgària (750 ex.), Rússia Europèa (30.000 ex.) etc.

Tanben en nòrd d'Europa i a bones poblacions: Suècia (1000 ex.) Norvègia (200 ex.) e Finlàndia (500 ex.)

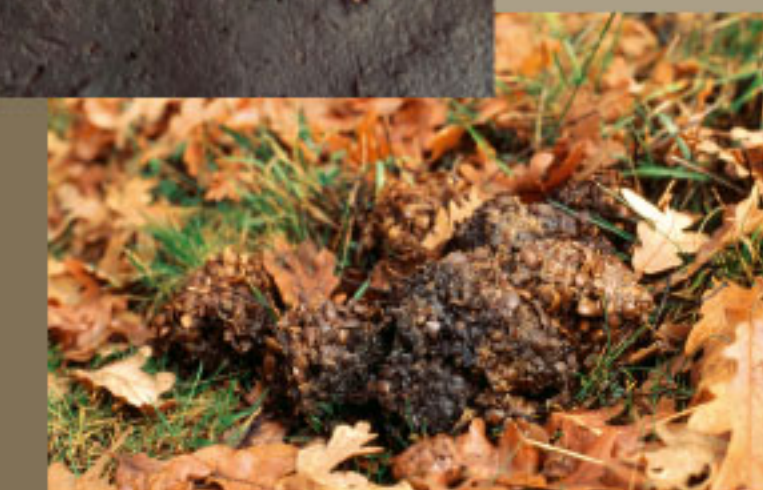
Distribució der os ròi en Euròpa e nombre d'exemplars

- 1 Grècia 100
- 2 Cantàbric 130
- 3 Abruzzos 60
- 4 Pirenèu 20
- 5 Alps Italians 20

ES TRACES DER OS

Er os ei un animal extremadament timid e solitari, que hug der òme quan l'intuís. Aquest hèt e eth sòn comportament nocturn, hè que sigüe molt difícil de veir. Çò qu'òc que podem trobar son es sòns traces.

ES PEADES: Les podem observar en quinsevolh lòc, des deth hons dera val enquiàs nautas montanhes. Es airaus que s'estime més son es bòrqui d'auet, hai e casse, d'entre 1.300 e 1.800 mèters de nautada. Ena nhèu e ena hanga son més faciles de veir.

ES ENGARRAPADES: Son un signe de comunicacion entre es ossi.

ES EXCREMENTS: Son plan gròssi e varien ath long der an en foncion dera sua alimentacion. Ena primavera mingen èrbes tendres. En ortiu fruts deth bòsc: jordons, mores, auajons, etc. Ena tardor tubèrcles, hages, aglans e castanhes. Tanben se neurís d'insèctes, carronhes e, ocasionaument, pòt alimentar-se de bestiar domètge.